

Beroende på jordens fruktbarhet kan all krävande gröda (t.ex. kål, majs) ges ytterligare tillväxtpotential med någon slags gödselvatten.

Gödselvatten (tyska Jauche) består av urin, spillning och vatten som av mikroorganismer genom jäsning sönderdelar och förvandlar materialet. Detta görs i gödselbehållare och bör luftas genom regelbunden omröring (minst 1 ggr/dag) så att anaerob förruttelse undviks.

Gödselvattnet skall som alla sådana förtunnas, 1 liter gödselvatten på 10 liter vatten. Detta är lämpligt som starthjälp under första vegetationsperioden. Observera att denna metod används för krävande växter. Var försiktig med ett oluftat gödselvatten! Den starka lukten av ammoniak hos ett sådant blir, även förtunnat, till lockbete för insekter.

Av brännässla, maskrosor, kålväxter, comfrey eller fågelträck (till 25 kg färsk, respektive 5 kg torkad fågelträck vardera 100 liter vatten) kan genom jäsning en fullgod gödselvätska framställas. Vid beredning av särskilt brännässelvatten rådes till följande: de gröna växtdelarna läggs med tyngd i botten i en jutesäck som placeras i tunna som fylls med regnvatten (helst). Materialmängd är 8-10 kg färsk nässlor till 100 liter vatten eller 1 kg torkade till samma mängd vatten. Tack vare jutesäcken kan de lämningar som blir kvar efter jäsningen lätt lyftas ur tunnan och gödselvattnet behöver inte täppa till munstycken i vattenkannor eller sprutor. Vattentunnan bör täckas med ett trågaller, så att luft kan cirkulera och fåglar och andra små djur inte drunknar i den. Det är lämpligt att röra om i tunnan en gång om dagen samt första gången strö i en handfull stenmjöl, vilket hindrar obehaglig lukt.

Så snart som gödselvattnet blivit mörkt och inte längre jäser, kan det användas. Före användning förtunnas det 10 till 20 gånger. Med det förtunnade gödselvattnet vattnas rotområdet runt växten. Om vätskan träffar bladen måste dessa omedelbart spolras av med rent vatten. Var noga med att vätskan aldrig hamnar på sallatens hjärtblad.

Det förebyggande växtskyddet handlar i första hand om en förstärkning av kulturväxterna och en förminskning av faran för skadedjurs- och sjukdomsangrepp och kan användas innan en större skada är ett faktum.

Särskilt viktiga hjälpmedel i det förebyggande växtskyddet är olika örtvätskor, d.v.s. jästa och kokta sådana eller okokta teavdrag. Till alla dessa bör om möjligt regnvatten användas, både till förtunningen och avdraget.

Starkt solsken skall absolut undvikas vid spridningen. Ett undantag utgör dock det kiselhaltiga åkerfräskenteet, som sprides i solsken tidig förmiddag och sen kväll.

Vanligast används brännässla, åkerfräken comfrey och malört. Det noggranna förfarandet i 100 liters fat har redan beskrivits. För framställning av mindre mängder användes 10 liters hink. Har vi färsk växter fyller vi hinken helt, packar materialet lätt och fyller på vatten till kanten. Om vi använder torkad drog räcker ca 200 g på 10 liter vatten.

Kokt örtvätska: Låt färsk eller torkade växter stå och svälla i vatten en dag, placera kärlet på svag värme, låt koka i 20 min, låt svalna under lock.

Te: Sönderskurna eller torkade växter får **endast dra i hett vatten**. (Anm: åkerfräskente **kokas alltid som kokt örtvätska**.)

Teavdrag: Färska eller torkade växter får dra högst 3 dagar i vatten, får ej jäsas. Silas före användning. Efter sprutning och bevattning av örtmedel kan andra hjälpmedel användas. Så t.ex. såplösning (2%-ig) mot bladlöss, natronvattenglas (22%-ig) för sprutning under vintern mot svamp sjukdomar på bärbuskar och fruktträd.

Sprutplan för användning av jästa, kokta och (okokta) teavdrag från örter

Ört	koncentration	tid	art	ändamål
Brännässla el comfrey jäst vätska	1 kg färsk brännässla el. comfrey i 10 l vatten			insektsavväjning och stärkande på hela växten
	20 ggr förtunning	hela året	växt	
	10 ggr förtunning	hela året	jord	
Starka kokta el okokta teavdrag	1 kg färsk el 100-150 g torkad brännässla på 10 l vatten, oförtunnat	hela året	växt	mot angrepp av löss eller som tillägg till kompost
Åkerfräken kokt eller teavdrag	1 kg färsk åkerfräken el 150 g torkad i 10 l vatten, spädes 5 ggr blandas med nässla	hela året, början av våren, sprutning före knoppn, på sommaren på morg i solsken	växt	stärker växten mot sjukdomar, skorv och rost, falsk och äkta mjöldagg, krussjuka, röd spindel, kvalster
Renfana , jäst, kokt och okokt teavdrag	3 kg färskt material på 10 l vatten			alla sorters ohyra, ex. jordgubbsvivel, hallonbagge, blad- geting, mot rost och mjöldagg
	oförtunnat	vinterbesprutn	växt	
	oförtunnat	sommar	jord	
	2 ggr förtunnat	sprutn efter blomning	löv	
	1 1/2 ggr förtunnat	höstbesprutning	växt	

Träjon (ormbunke, <i>Dryopteris Felix mas</i>) jäst el. kokt	5 kg färskt el 0,5-1 kg torkat mate- rial i 10 l vatten, jäst el. kokt	vinterbesprutn tidig vår och senare hela året	växt växt jord och växt	vid angrepp av blod- el. sköldlöss, ev. mot sniglar, vid kalibräst som komposttillägg
Maskros jäst, kokt el teavdrag	1,5-2 kg färsk växt som jäst el kokt i 10 l vatten utan förtunning	vår och höst	jord och växt	växt stimulans, kvali- tetsförbättring (som komposttillägg)
Kamomill kokt el. teavdr.	små mängder, som te för människor	sommar	växt	stimulerande för kulturen, till betning av frö, som komposttillägg
Malört jäst, kokt el. teavdrag				bladlöss, rost, björn- bärskvalster, bladlöss
	1 kg färsk växt på 10 l vatten utan förtunning	vår	växt	
	2 ggr förtunnat	höst eft beskärn	växt	
	3 ggr förunnat	juni-juli	växt	
Kvassia- åkerfräken kokt tills med såpa (för fruktodl. snålt med såpan!)	150 g kvassia kokt i 2 l vatten + 2 l kokt åkerfräkente+250 g såpa förtunnas med vatten till 10 l	vår till höst vid behov	växt	bladlöss och andra skadedjur

Fotnot: Översättning ur Fernschule der Landwirtschaft, Weiterbildung febr 1980 A Sturzenbecker.